

Дәрисниң бериши:

- *Уюштуруш.*
- *Өй тапшурмисини тәкшүрүш.*
- *Мәхсәт қоюш.*
- *Йеңи дәрис.*
- *Пишшиқдаш.*
- *Бәкитиш.*
- *Өйгә тапшурма бериш.*
- *Баһалаш.*

Үй тапсырмасын тексеру

---

1 топ тапшурмиси:

1) Терминдер: Кампос, Пампа, Гаруана, Льянос, Гуано, Гилея

2) Перфокартамен жұмыс

өзен ----- үстірт ----- материк ----- шөл ----- арал -----

қорық ----- мемлекет ----- сарқырама ----- көл -----

Оңтүстік Америка, Отты Жер, Ориноко, Титикака, Арагуая,
Атакама, Патагония, Бразилия, Анхель

Дұрыс жауабы:

Кампос – Бразилия саванниси.

Пампа – субтропикалық дала зониси.

Гаруана – “қарғу” чаң, май вә ноябрь арилиғида температура амплитудиси жуқури болғанлиқтин пәйда болиду.

Льянос – Ориноко саванниси.

Гуано –

Гилея – нәм экваторлуқ жаңгаллар.

2. Перфокартамен жұмыс

өзен – Ориноко, үстірт – Патогония,

материк – О.Америка, шөл-Атакама, арал- Отты Жер, қорық-Арагуая, мемлекет-Бразилия,

сарқырама-Анхель, көл - Атакама

Үй тапсырмасын тексеру

2 топ тапшурмиси:

1. Сен білесің бе?

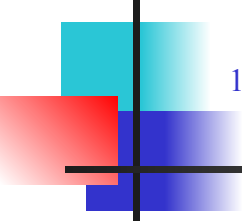
- 1) Оңтүстік Америкада қандай табиғат зоналары таралған?
- 2) Экватордың екі жағын қандай орман алып жатыр ?
- 3) Амазония ормандары неліктен “ғаламшар өкпесі” деп аталады ?
- 4) Мексика таулы қыраты неліктен “кактустың екінші отаны” деп аталады ?
- 5) Анд тауларының эндемиктері?
- 6) Анды және Орталық Кордильеры тауларында ең алғаш рет өстіріліп және дүние жүзіне таралған өнімдер?

2. Перфокартамен жұмыс

өзен ----- үстірт ----- материк ----- шөл----- арал-----
қорық----- мемлекет----- сарқырама----- көл

Оңтүстік Америка, Отты Жер, Ориноко, Титикака, Арагуая,
Атакама, Патогония, Бразилия, Анхель

Дұрыс жауабы:

-
- 1) Нәм экваторлуқ жаңгаллар (гилея), өзгиришчан нәм жаңгаллар, Саванна: льянос вә кампос, субтропикилик дала, йерим чөл зонилири.
  - 2) Нәм экваторлуқ жаңгаллар.
  - 3) Бу йәрдә дәрәқләрниң 2 миңдин ошуқ түри бар.
  - 4) Бұл жерде кактустың көптеген түрлері өседі.
  - 5) Вилкунья и гуанако ламилири, кондора, магелан пингвини
  - 6) Картошка, кукуруза, лаза, аптаппеләз, помидор (томат), тамака, какао

2. Перфокартамен жұмыс

өзен – Ориноко, үстірт – Патогония,
материк – О.Америка, шөл-Атакама, арал- Отты Жер,
қорық-Арагуая, мемлекет-Бразилия,
сарқырама-Анхель, көл - Атакама

Үй тапсырмасын тексеру

3 топ тапшурмиси:

1. Сәйкестендіру

Льянос

Кампос

Жазық дала

Сельвас

Гаруана

Калибри

Пампа

Қалың орман

Ориноко саваннасы

Бразилия саваннасы

Соқыр тұман

Ең кішкентай құс

2. Перфокартамен жұмыс

өзен ----- үстірт ----- материк ----- шөл----- арал-----

қорық----- мемлекет----- сарқырама----- көл

Оңтүстік Америка, Отты Жер, Ориноко, Титикака, Арагуая, Атакама, Патогония, Бразилия, Анхель

Дұрыс жауабы:

1. Сәйкестендіру

Льянос	→	Пампа
Кампос	→	Қалың орман
Жазық дала	→	Ориноко саваннасы
Сельвас	→	Бразилия саваннасы
Гаруана	→	Соқыр тұман
Колибри	→	Ең кішкентай құс

2. Перфокартамен жұмыс

өзен – Ориноко, үстірт – Патагония,
материк – О.Америка, шөл-Атакама, арал- Отты Жер,
қорық-Арагуая, мемлекет-Бразилия,
сарқырама-Анхель, көл - Атакама

26.01.2015

Сабақтың тақырыбы:

Жәнубий Американиң
хәлқи вә дөләтлери

Пән мұғалімі: Усенова А.П.

Сыныбы: 7 “Ә”

Сабақтың мақсаты:

- Билимлик: Оқуғучиларни Жәнубий Американиң аһалиси вә дәләтлири билән тонуштуруш.
- Риважландуруш: Оқуғучиларниң ойлаш қабилыйитини, билимлик қабилыйитини риважландуруш.
- Тәрбиялик: Топ билән ишләп, бири-биригә сийлашқа, ярдәм беришқа тәрбийиләш.

Жаңа сабақ

- ***Халықтың құрамы және олардың материкте орналасуы.***
- ***Байырғы және келімсек халықтары.***
- ***Саяси картасы.***
- ***Мемлекеттерге берілген сипаттама.***

Жаңа сабақ.

Халқы.

Оңтүстік Америка халқының саны - 391 млн астам. Йәрлик хәлиқ болуп һесаплинидиған индианларниң сани 10% тәшқил қилиду.

Анд теғини маканлиған индианлар
тәрәққиятниң жуқури көтирилип,
Инклар империясини қурған.

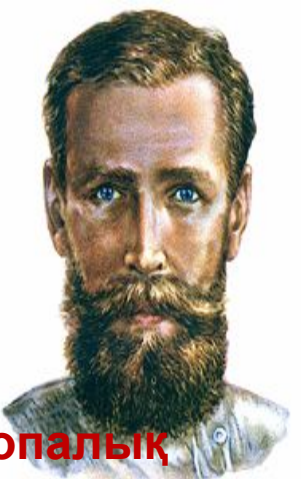
**Халықтарды
ң**

**некелесуінен
тараған
ұрпақтар**

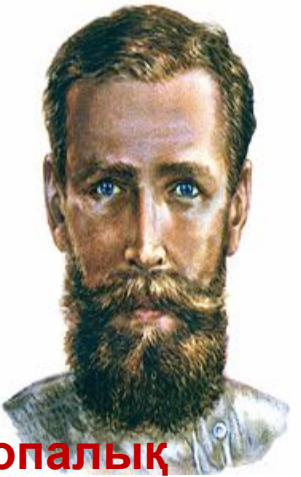
**еуропалық
+
үндіс
=
метис**

**еуропалық
+
негр
=
мулат**

**мулат
+
үндіс
=
самбо**

Еуропалық

Еуропалық

негр

үндіс

негр

үндіс

метис

мулат

самбо

~~Испания Һә Португалиядән~~
кәлгәнләрннң
некалинишидин **КРЕОЛ**
әвлатлири пәйда болған

Табиғат жағдайларына байланысты материк 2 елдерге айқын ажыратылады .

Анд елдері

Шығыс жазық елдері

1. Колумбия
2. Эквадор
3. Перу
4. Боливия
5. Чили

1. Венесуэла
2. Гайана
3. Суринам
4. Бразилия
5. Парагвай
6. Уругвай
7. Аргентина
8. Фр. Гвианасы

Анд эллири

▣ *Колумбия*

▣ *Эквадор*

▣ *Перу*

▣ *Боливия*

▣ *Чили*

Шәриқтики түзләң дөләтлири

- ▣ Венесуэла
- ▣ Гайана
- ▣ Суринам
- ▣ Бразилия
- ▣ Парагвай
- ▣ Уругвай
- ▣ Аргентина
- ▣ Франция
- ▣ Гвианиси

Колумбия – атақлық сәяһәтчи
исми билән аталған шәһәр, алтун
билән асил ташларға бай.

□ Санта-Фе-де-Богота -
столица Республики
Колумбия

Перуда 2450 м егизликтә
орунлашқан инклар
мәдәнийитиниң
ядикарлиқлири
сақланған қедимий
мәдәнийәт ели –
“Мачу-пикчу”

Боливия дөлитиниң
пәйтәhti Ла-Пас шәһири
дуниядики әң егиз (3630м)
жайлашқан шәһәр

Экватор сизиги кесип
өтидиған **ЭКВАДОР**да
һәрикәт қилғучи 30 янартағ
жайлашқан.

Чили – дуния йүзидики әң узун дөләт. Бу йәрдә Атакама чөли вә Пасхи арали орунлашқан.

Бразилия

- Бразилия - майдани билэн аһалиси жәһәттин әң чоң бәш дөләтниц қатарифа ятиду. Дөләт түзүми – 22 шаттин ибарәт федератив жумһурийәт.
- Йерини Амазония ойманлиғи билән Бразилиа тағлиқ төпилиги елип ятиду. Дөләттә төмүр, рәңлик металл, нефть, тәбийй газ, алмаз, уранниң запаси мол.
- Аһали сани жилиға 3 млн адәмгә көпийип туриду. Әң чоң шәһәрлири – Рио-де-Жанейро, Сан-Паулу.

Дәрисни пишиғдаш:

1. Астанасы 3630 м биіктікте орналасқан ел:

А) Боливия   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Чили

2. Сөнбеген (әрекет етуші) 30 жанартау орналасқан ел:

А) Боливия   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Эквадор

3. Дүние жүзіндегі ең ірі 5 елдің қатарына кіретін ел:

А) Боливия   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Чили

4. Атақты саяхатшы атымен аталатын ел:

А) Боливия   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Чили

5. Ежелгі өркениет елі:

А) Боливия   В) Перу   С) Бразилия   Д) Чили

6. Ең ұзын ел:

А) Боливия   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Чили

7. Астанасы Буэнос-Айрес болып табылатын ел:

А) Аргентина   В) Колумбия   С) Бразилия   Д) Чили

8. Негрлер мен еуропалықтардың ұрпақтары қалай аталады?

А) самбо   В) мулат   С) метис   Д) креол

9. Картоптың отаны

А) Боливия   В) Перу   С) Бразилия   Д) Чили

10. Негрлер мен үндістердің некелесуінен туылған ұрпақтар:

А) самбо   В) мулат   С) метис   Д) креол

11. Испания мен Португалиядан келгендердің ұрпақтары:

А) самбо   В) мулат   С) метис   Д) креол

12. Ежелгі өркениетті ел деп қай елді атайды?

А) самбо   В) мулат   С) метис   Д) Инктер

Дурус жаваплири:

1. А

2. Д

3. С

4. В

5. В

6. Д

7. А

8. В

9. В

10. А

11. Д

12. Д

Синквейн

Бир дөлөт намиға 4 қурлуқ
шеир түзүш

Рефлексия

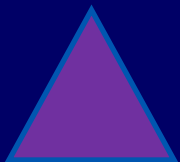

Һәммә нәрсини чүшәндим

Бәзи бир нәрсиләрни

чүшәнмидим

Һеч нәрсә чүшәнмидим

Үйге тапсырма:

- 43.Халқы мен елдері.**
- Кескін картаға елдерді астаналарымен түсіру.**
- Елдердің біріне сипаттама жазу**
(240-беттегі жопар бойынша)

Назар аударғаныңыздарға рахмет!